

Література:

1. Боррель Ж. «Ми входимо в ідеальний шторм»: Виступ топ-дипломата ЄС про нову світову реальність. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/10/12/7148529/>
2. Харпів Ю.Н. Есе «Кінець «нового миру». URL: <https://argumentua.com/stati/k-nets-novogo-miru-zra-lskii-storik-yuval-noi-kharar-pro-te-yak-put-n-zagrozhu-vsomu-lyudstvu>
3. A Strategic Compass for Security and Defence for a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security. Brussels, 21 March 2022. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/en/pdf>
4. Лисак-Рудницький І. Історичні есе. В 2 т. Том 1 / Пер. з англ. М. Бадік, У. Гавришків, Я. Грицак, А. Дешиця, Г. Киван, Е. Панкєєва. Київ: Основи, 1994. 554 с.
5. Біріс Е., Бузек Е. Ще раз про Центральну Європу: чому майбутнє Європи вирішується саме тут. Київ: ДІПА, 2019. 192 с.
6. Beckley M., Brands H. The Return of Pax Americana? Putin's War Is Fortifying the Democratic Alliance. 2022. *Foreign Affairs*. March 14. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2022-03-14/return-pax-americana>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-21>

**MOSCOW ORTHODOXY – THE BEARER OF RUSCISM
IN THE GUISE OF THE «RUSSIAN WORLD»
(OCCURRENCES IN UKRAINE DURING WAR)**

**МОСКОВСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я – НОСІЙ РАШИЗМУ
В ОБГОРТЦІ «РУССКОГО МІРА»
(ВИЯВИ В УКРАЇНІ У ЧАС ВІЙНИ)**

Pavlenko P. Yu.

*Doctor of Philosophical Sciences
(Dr. habil.),*

Leading researcher

*H.S. Skovoroda Institute of Philosophy
of the National Academy of Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Павленко П. Ю.

*доктор філософських наук,
провідний науковий співробітник
Інститут філософії
імені Г.С. Сковороди Національної
академії наук України
м. Київ, Україна*

Відповідальність за розв'язання Росією війни проти нашої держави значною мірою лежить на «Українській Православній Церкві», яка

перебуває в єдності з Московським Патріархатом (УПЦ МП). Навмисно беремо назву цієї конфесії у лапки, бо від, власне, українського там є хіба-що її формальна назва. Насправді ця конфесія – це російська інституція в Україні, головне завдання якої полягає в обстоюванні й поширенні прокремлівських наративів, нав'язуванні антиукраїнського світогляду. Саме ця конфесія в українському суспільстві десятиліттями поширювала відповідні політичні настрої, намагаючись формувати відповідну громадську думку.

В особі УПЦ МП ми маємо справу з широко розгалуженою мережею російського політичного впливу на українське суспільство. Чимало служителів цієї Церкви під виглядом духовних настанов тривалий час проводять «політінформації» серед вірян, тематику і зміст яких затверджують з подачі російських спецслужб у Московському Патріархаті. Відтак клір і мирян УПЦ МП як афілійованої частини РПЦ [1], тобто як представників інтересів російського православ'я в Україні, тією чи іншою мірою, як констатують у Головному управлінні розвідки Міністерства оборони України, слід розуміти «солдатами пропагандистської армії Росії», оскільки «услід за російською офіційною пропагандою, служителі РПЦ виправдовують російську агресію, геноцид українського народу та закликають своїх вірян поповнювати лави російських окупаційних підрозділів. ... Співпрацюють з російськими пропагандистами та окупаційними підрозділами інформаційно-психологічних операцій» [2]. Іншими словами, УПЦ МП – конфесія, яка, будучи «канонічно» залежною від Москви, використовується нею, як засіб просування в Україні російських імперських інтересів.

Зауважимо тут принагідно, що ще в 2005 р. патріарх (на той час митрополит) Кіріл презентував Путіну «пілотну програму» під назвою «Русская доктрина», в якій обґрунтовувалась нагальна необхідність відновлення Росії як імперії, повернення «історичних територій Росії, які не обмежуються межами сучасної РФ» [3]. В документі вже тоді був ретельно виписаний план окупації України, при чому наголошувалось, що цю операцію слід реалізовувати поступово – починаючи з окупації Криму і Донбасу. Цей програмний документ згодом був покладений в основу політично-православного проєкту Московського Патріархату, який отримав назву «русскій мір».

Оскільки ідеологи «русского міра» обстоюють псевдоісторичну тезу про якусь «триєдину Русь», тобто росіян (великоросів), українців (малоросів) і білоросів вважають «одним народом», то це розглядається як такий собі аргумент, як спонuka, мотив до «об'єднання» цих народів (зрозуміло під проводом великоросів як «старшого брата») в єдиному культурно-цивілізаційному просторі. Ключову роль у цьому процесі

російський політикум відводить Московському Патріархату, позиція якого щодо «русского міра» цілком співзвучна позиції Кремля.

Межі «русского міра» в уявленні російських шовіністів і московсько-православних є доволі чіткими – «русскій мір» існує там, де функціонує російська мова, де існують російські національні меншини чи компактно проживає російськомовне населення і головне – де наявні громади Московського Патріархату. Це, мовляв, з одного боку, надає «право» Росії захищати не тільки росіян, а взагалі всіх російськомовних на пострадянському просторі, а з іншого боку, «дозволяє» втручатися у внутрішні справи інших країн, при чому навіть тих, які ніколи не були її колишніми імперськими теренами.

З розпадом СРСР із всесоюзних інституцій лише одна РПЦ зберегла і контролює весь колишній його простір. Саме тому РПЦ для Кремля є надто важливим політичним інструментом із реставрації Російської імперії. Історичний досвід доводить, що Росія завжди бачить, мислить себе імперією, а значить буде воліти повернути собі «історичні території». Саме це й становить фундамент ідеології «русского міра».

Єлена Волкова, російська громадська діячка і правозахисниця підкреслює: «“Русскій мір” – це ідеологія війни, яка представляє агресію як миротворчість, яка представляє агресора як жертву, а жертву як агресора. Це ідеологія, яка виправдовує будь-яке насилля духовно-моральною місією Росії» [4].

Під виглядом розбудови «русского міра» сучасна путінська Росія збирає свої «ісконно русскіє землі», свідомо перетягуючи під себе всі колишні руські території, включаючи передусім києворуські, без яких руссоміровська ідея про «Древню Русь» нічого не варта. Наголосимо, в обгортці «русского міра» путінська Росія бажає повернути передусім Україну, яку вважає своєю «споконовічно історичною» спадщиною. А всі ті пишномовні розмови про якийсь єдиний духовний простір, про співдружність слов'янських народів є всього лише антуражем справжніх неоімперських амбіцій щодо України, заходів із втягування її під православними вивісками в орбіту нової Російської імперії.

Згідно з політичним проєктом російського православ'я, який має назву «Русскій мір», ми маємо справу не просто з нав'язуванням Росією штучної православно-необільшовицької псевдокультури, а з планом агресивної неоколонізаційної кампанії РФ проти України. Стати на заваді процесу реалізації «русского міра» – то справа нашої першочергової ваги. Ідеологія «русского міра» в Україні мусить бути не тільки заборонена як ворожа, людиноненависницька, антидержавна – також мусить бути офіційно засуджена та релігійна інституція, яка під назвою «Українська Православна Церква» всі роки нашої Незалежності була (і ще продовжує бути) епіцентром російського шовінізму і

неоімперіалізму в Україні, носієм і виразником антиукраїнського світогляду.

Література:

1. ДЕСС виявила ознаки афілійованості Київської митрополії УПЦ МП з Російською Церквою. *Релігійна правда* : веб-сайт. URL: <https://religionpravda.com.ua/?p=97242> (дата звернення: 18.09.2025).

2. Служителі російської православної церкви – солдати пропагандистської армії росії. *Головне управління розвідки МО України* : веб-сайт. URL: <https://gur.gov.ua/content/sluzhyteli-rosiiskoi-pravoslavnoi-tserkvy-soldaty-propahandystskoi-armii-rosii.html> (дата звернення: 18.09.2025).

3. *Facebook* – *Сергій Шумило*. (2024, 2 жовтень) : веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/shumylo/posts/pfbid0ae39dtNLajbEmDj57XbxaMSV9V36uYTbXVtpUWjdJSaE27B8HrFVsvdi4XNmbT9Sl> (дата звернення: 18.09.2025).

4. Волкова Єлена. Ідеологія «русского мира» як релігія війни. *Збруч* : веб-сайт. URL: <https://zbruc.eu/node/51719> (дата звернення: 18.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-22>

THE HORIZON OF THE GLOBAL LIBERAL ORDER EVENTS: INTERNATIONAL SECURITY INSTITUTIONS BALANCING BETWEEN IMITATION OF EFFICIENCY AND LOSS OF MEANING

Puhach V. H.

*PhD in Political Sciences, Associate Professor,
Independent Researcher*

Kostiuk T. O.

*Doctor of Public Administration, Associate Professor,
Professor at the Department of Social Sciences and Humanities
Boris Hrinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine*

An outstanding ancient Chinese military theorist and commander Sun Tzu, whose views on war significantly influenced the development of the theory and practice of military art and warcraft, notes that “war is an